

многовекторных нестереотипных профессиональных задач и к прогнозированию результатов педагогических решений.

Ключевые слова: профессиональное образование, профессиональное совершенствование, акмеология, синергетика, учителя французского языка.

Nesin Y.M.

ACMEOLOGICAL AND SYNERGETIC ASPECTS OF PROFESSIONAL PERFECTION
OF TEACHERS OF FRENCH LANGUAGE

The article discloses actuality of problem of transfer from informational and accumulative model of higher professional education to acmeological and synergetic oriented on the bases of self-organization and self-development of the subjects of educational and upbringing process. Acmeology and synergy can be considered in contemporary conditions as two leading, the most significant and key methodological approaches in the model of perfection of professional skills, mastering of the best qualities of teachers of French languages on the principles of integrity, consistency, communication and reflexivity. The article gives definitions of such pedagogical notions as «acmeology» and «synergy», defines functional conditionality of the mentioned definitions in professional perfection of teachers of French language in the system of postgraduate education. The matrix of multiple activities and professional problems of teachers of French language is given in the article. The author stresses the significance of mentioned matrix, its inculcation into educational process, positive outcomes as final result. It is shown that realization of similar model will favor to form such qualities of pedagogues as readiness to help, creative thinking, open character, flexibility, mobility, ability to solve non-stereotyped professional problems and to predict outcomes of their pedagogical decisions. The research is also defines the importance of role of methodologists who work with teachers of French language in the system of continuing education.

Key words: professional education, professional perfection, acmeology, synergy, teachers of French language.

УДК 378.046.4

Подліняєва О.О.*

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ
ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті представлено результати експериментального дослідження ефективності розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства у післядипломній освіті. У процесі проведеної дослідно-експериментальної роботи було розроблено, апробовано та перевірено модель розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства на основі мережевої взаємодії педагогів. Запропонована модель передбачає наявність чіткої науково обґрунтованої мети, дотримання сприятливих педагогічних умов, взаємозв'язок курсового та міжкурсового (мережевого) етапів і результату.

Ключові слова: експериментальне дослідження, контрольна група, експериментальна група, інформаційно-комунікаційна компетентність мотиваційно-ціннісний компонент, когнітивно-діяльнісний компонент, творчо-проектувальний компонент, ІКТ, післядипломна освіта.

В умовах широкого використання засобів сучасної комп'ютерної техніки в навчальному процесі значно зростають вимоги до професійної компетентності вчителя. Окрім базових знань, потрібних для здійснення педагогічної діяльності, учителю необхідно оволодіти основами роботи з сучасним комп'ютером, уміти

* © Подліняєва О.О.*

застосовувати ІКТ і можливості мережі Інтернет для досягнення визначених навчально-виховних цілей, оволодіти нові організаційні форми навчальної діяльності.

Особливістю післядипломної освіти педагогів є стирання меж між навчанням і спілкуванням. Навчання в такому разі перетворюється на єдиний, послідовний процес, що забезпечує формування особистості вчителя та підвищення його кваліфікації [4, с. 9]. Слід підкреслити, що короткочасність курсової підготовки підвищення кваліфікації не дозволяє достатньою мірою гармонізувати зовнішнє стимулювання професійної активності і прояв продуктивної ініціативи у професійній діяльності педагога.

Проблемам професійної підготовки вчителя в сучасних умовах присвячено дослідження філософів та педагогів (В. Андрущенко, С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Зязюн, В. Кремень, О. Пехота, Л. Пуховська, С. Сисоєва та ін.)

Аналіз філософської, психологічної, соціологічної, педагогічної, методичної літератури вітчизняних (В. Андрущенко, І. Зязюна, В. Олійника, В. Кременя, В. Кравця) та зарубіжних дослідників (І. Зимньої, Н. Кузьміної, О. Хуторського) свідчить про посилення уваги науковців до теоретичних та культурологічних аспектів становлення нового покоління педагогічних фахівців.

Формування загальнокультурних, психологічних, соціальних і професійних передумов розвитку інформаційного суспільства починається саме в освіті, тому її інформатизація повинна випереджати інформатизацію інших сфер суспільної діяльності. Необхідність випереджального характеру інформатизації освіти підкреслюють у своїх працях вітчизняні (В. Биков, М. Жалдак, Є. Машбиць, Н. Морзе) та зарубіжні дослідники (Б. Гершунський, Є. Полат, І. Роберт, С. Хрїсточевський, О. Уваров).

Отже, забезпечення ефективності професійної підготовки й розвитку педагогів представлено широкою низкою досліджень. Однак питанням організації роботи з використанням ІКТ на уроках суспільствознавчих дисциплін, зокрема історії у старших класах, присвячено окремі наукові розробки сучасних українських дослідників, зокрема О. Гриценчук, Т. Ладиченко, О. Мокрогуза, О. Охредька. Тому пошук нових методичних систем підготовки вчителів історії та суспільствознавства до використання ІКТ у професійній діяльності продовжує залишатися актуальним. Це пов'язано також і з постійним розвитком програмного забезпечення комп'ютерів, появою нових програмних засобів, які можуть використовуватися в процесі навчання, тощо.

Тому виникає необхідність дослідження з виявлення та обґрунтування напрямків розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства в системі післядипломної освіти, що дозволить їм ефективно використовувати ІКТ в освітньому процесі.

Дослідники відзначають, що ідея неперервності освіти реалізується не тільки в процесі переходу від однієї форми навчання до іншої (ОІППО, семінари, курси), а й періодами напруженої інтелектуальної праці в міжкурсний період. Якби форми методичної роботи не обирав учитель, її ефективність у кінцевому підсумку визначається мірою самостійної роботи вчителя, його самоосвітою [3, с. 249]. Слід підкреслити, що короткочасність курсової підготовки з підвищення кваліфікації не дозволяє достатньою мірою гармонізувати зовнішнє стимулювання професійної активності і прояв продуктивної ініціативи у професійній діяльності педагога.

Використання інтернет-технологій у системі підвищення кваліфікації відкриває перед педагогом нові можливості. Спілкування в мережі Інтернет знімає часові та просторові обмеження взаємодії вчителів один з одним, дозволяє знайти однодумців, обмінюватися досвідом роботи, працювати над спільними проектами. Дистанційна форма навчання з використанням мережі Інтернет формує у педагога досвід неперервної освіти, професійного спілкування та колективної діяльності. У зв'язку з цим

актуальним є пошук психолого-педагогічних засобів формування інформаційно-комунікаційної компетентності в умовах післядипломної освіти вчителів, особливо тих, які викладають предмети суспільно-гуманітарного циклу. Однією з найбільш перспективних технологій в цьому напрямку може бути мережева взаємодія педагогів, що забезпечує розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності, підвищення мотивації вчителів до пізнання та використання дидактичних властивостей ІКТ і підтримує ідею неперервної освіти.

В організації та проведенні дослідно-експериментальної роботи було використано прийняті в педагогічній науці теоретичні і практичні рекомендації щодо методології, методів організації та проведення як теоретичного, так і експериментального дослідження, запропоновані П. Підкасистим, В. Безпальком, Е. Сидоренком, Ю. Бабанським та ін.

Мета експерименту – розробка, обґрунтування і реалізація моделі розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя історії та суспільствознавства на основі мережевої взаємодії педагогів у системі післядипломної освіти. Відповідно до мети було сформульовано такі завдання дослідно-експериментальної роботи:

– уточнити поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність вчителя», показати її інтегративну сутність, визначити структуру, критерії та показники рівнів її сформованості;

– розробити модель розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства в системі післядипломної освіти на основі мережевої взаємодії педагогів;

– здійснити кількісний та якісний аналіз результатів процесу розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя історії та суспільствознавства на основі розробленої моделі в системі післядипломної освіти;

– розробити методичні рекомендації для викладачів закладів післядипломної освіти, фахівців інших методичних служб із розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства у післядипломній освіті.

В експериментальному дослідженні брало участь 870 вчителів історії та суспільствознавства загальноосвітніх навчальних закладів Донецької, Сумської, Чернівецької, Черкаської та Херсонської областей, які проходили підвищення кваліфікації на базі обласних закладів післядипломної педагогічної освіти. Для проведення експерименту було сформовано дві групи: контрольну (КГ) та експериментальну (ЕГ). Усього в формуальному експерименті взяли участь 87 вчителів суспільствознавчих дисциплін загальноосвітніх установ, що згідно з даними математичної статистики є достатнім для забезпечення надійності результатів на рівні статистичної значущості $\alpha=0,01$. Було отримано достовірні дані та визначено параметри початкового рівня інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів суспільствознавчих дисциплін, що проходять курсову підготовку в закладах ППО.

За результатами констатувального етапу експерименту встановлено, що система підвищення кваліфікації з формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії і суспільствознавства має обмежений і недостатньо мобільний характер.

Спостерігається парадоксальна ситуація: хоча більшість вчителів суспільствознавства вже проходили курси підвищення кваліфікації за програмою «Intel: навчання для майбутнього», лише п'ята частина респондентів мають середній (17,3 %) і високий (2,9%) рівень педагогічної інформаційно-комунікаційної компетентності. Серед найбільш серйозних недоліків організації та проведення курсової підготовки в системі післядипломної освіти вчителями відзначалися:

- короткостроковість підвищення кваліфікації вчителів;
- недостатня кількість часу, відведеного на практичні заняття;

- негнучкість змісту підвищення кваліфікації вчителів у сфері ІКТ по відношенню до мінливих потреб;
- недостатнє врахування специфіки предметної області слухача, методичних аспектів застосування ІКТ в навчальному процесі;
- переважне використання трансляційних методів у процесі курсової підготовки.

Для отримання достовірних результатів дослідно-експериментальної роботи було здійснено діагностику рівня розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів у динаміці. З цією метою були проведені комплексні зрізи (нульовий, перший і другий зрізи) за підсумками I і II етапів формувального експерименту. Обробка результатів дослідно-експериментальної частини дослідження здійснювалася за допомогою методів математичної статистики.

Слухачі експериментальної та контрольної груп мали ідентичні початкові параметри, але були орієнтовані на різні педагогічні умови. У контрольній групі слухачі проходили курсову підготовку в традиційних умовах. В експериментальній групі навчання слухачів реалізовувалося на основі моделі розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності на основі мережевої взаємодії в системі підвищення кваліфікації. Так, в експериментальній групі навчання проводилося за програмою спецкурсу «ІКТ у викладанні історії і суспільствознавчих дисциплін», що реалізує всі елементи пропонованої моделі розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства в системі післядипломної освіти.

У контрольній групі цілеспрямовано не забезпечувався жоден елемент педагогічної системи дисертаційного дослідження. Учителі контрольної групи навчалися у дві сесії за освітніми програмами: «Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній діяльності» і «Інтернет-технології в діяльності вчителя». Протягом міжкурсової діяльності слухачі контрольної групи мали можливість підвищити свій рівень інформаційно-комунікаційної компетентності у роботі методичних об'єднань з обміну позитивним досвідом застосування ІКТ в освітній практиці, брати участь у семінарах, конференціях, пов'язаних із застосуванням ІКТ, вивчити окремі теми ІКТ самостійно, використовуючи допомогу колег або методистів ОППО, а також використовувати ресурси мережевих педагогічних спільнот.

Діагностика основних структурних компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності проводилася за трьома рівнями розвитку: низький, середній і високий. При розробці сутнісних характеристик рівнів були взяті ідеї «рівневого підходу», засновані на вирішенні педагогічних завдань [1, с. 6].

На першому етапі дослідження було розроблено комплекс контрольно-діагностичних матеріалів, спрямованих на визначення рівнів сформованості кожного структурного компонента на різних етапах розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя (базовий, предметно орієнтований, професійний). Дослідження процесу розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії і суспільствознавства проводилося в ході анкетування, тестування, проведення залікових робіт, а також у процесі бесід з педагогами, аналізу продуктів навчальної та міжкурсової діяльності.

З урахуванням теоретико-методичних основ дослідження та результатів констатувального етапу експерименту було розроблено, обґрунтовано й експериментально перевірено модель розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства на основі мережевої взаємодії педагогів у системі післядипломної освіти. Запропонована модель передбачає наявність чіткої науково обґрунтованої мети, дотримання сприятливих педагогічних умов, взаємозв'язок курсового та міжкурсового (мережевого) етапів і результату.

Комплексність дослідної моделі полягала у взаємозв'язку всіх її складових. Схематично цілісність і взаємозумовленість складових моделі (мети, принципів,

організаційно-педагогічних умов, етапів, напрямків у процесі експериментального навчання) засвідчили системність і керованість розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства в післядипломному педагогічному процесі.

У ході виконання завдань дослідження доведено, що наявність моделі розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства на основі мережевої взаємодії педагогів у системі післядипломної освіти дає змогу вирішувати низку проблем: визначати мету освітньої діяльності як для самих учителів, так і для викладачів закладів післядипломної освіти; усвідомлювати значення інформаційно-комунікаційної компетентності для професійного становлення й розвитку вчителів історії та суспільствознавства; активізувати процес самопізнання, самоосвіти, саморефлексії; здійснювати контроль ефективності процесу розвитку їх інформаційно-комунікаційної компетентності.

Провідною ідеєю наукового пошуку було те, що дослідно-експериментальна робота має завершуватися вирішенням суперечності між зростанням професійних інтересів і потреб учителів історії та суспільствознавства до оволодіння інформаційно-комунікаційною компетентністю і недосконалістю науково-методичного забезпечення цього процесу в системі післядипломної освіти.

Подолання цієї суперечності забезпечувалось сукупністю відповідних методів, форм, засобів навчання під час курсового та міжкурсового підвищення кваліфікації.

З'ясовано, що післядипломна педагогічна освіта спроможна ефективно здійснювати процес розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства на основі мережевої взаємодії педагогів за таких організаційно-педагогічних умов:

- відбір змісту підвищення кваліфікації формується з урахуванням модульності, варіативності, спрямованості на професійну діяльність вчителя.
- підготовка і стимулювання вчителів до мережевої взаємодії.
- післякурсва підтримка вчителів у сфері застосування ІКТ у педагогічній діяльності в режимі мережевої взаємодії.
- застосування дистанційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів.

На формувальному етапі експерименту було перевірено об'єктивність одержаних даних, здійснено апробацію методичних рекомендацій усім учасникам освітнього процесу щодо розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії і суспільствознавства на основі мережевої взаємодії педагогів.

Формувальний етап завершено перевіркою результативності експериментальної роботи за допомогою методів математичної статистики.

Кількісно оцінити ефективність експериментальної роботи з розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства на основі мережевої взаємодії в системі післядипломної освіти можна на підставі зміни середніх значень показників розвитку структурних компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності у вчителів експериментальної та контрольної груп. З цією метою було визначено відповідні чисельні показники даних нульового, першого і другого зрізів по кожному структурному компоненту інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя суспільствознавства, аналіз яких засвідчує незначне зниження середніх значень показників рівнів розвитку структурних компонентів у контрольній групі після другого зрізу. Це дозволяє зробити висновок про те, що по завершенні півріччя післякурсвої діяльності слухачів контрольної групи рівень їх інформаційно-комунікаційної компетентності знизився. Порівняльні дані нульового зрізу показали, що розвиток компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності в цілому в контрольній та експериментальній групах перебуває на однаковому рівні (рис. 1).

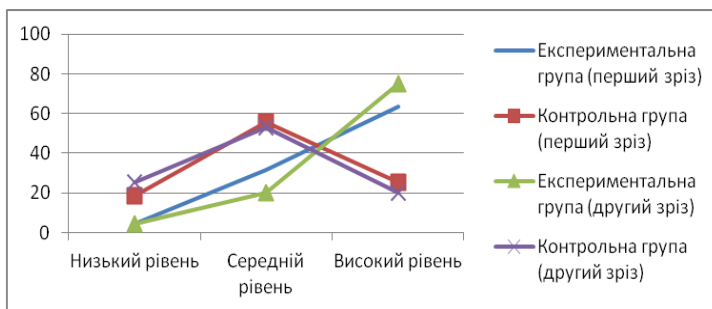

Рис. 1. Порівняльні дані рівня розвитку ІК-компетентності вчителів історії та суспільствознавства за мотиваційно-ціннісним компонентом на першому та другому зрізах контрольної та експериментальної груп (%)

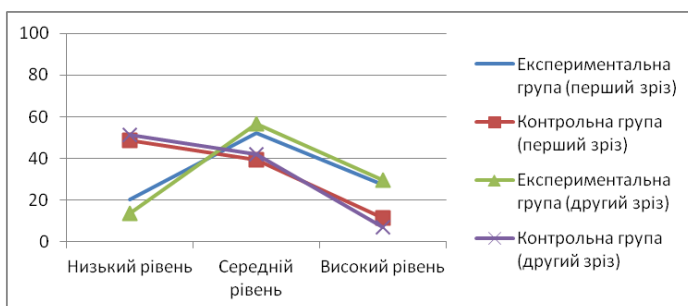

Рис. 2. Порівняльні дані рівня розвитку ІК-компетентності вчителів історії та суспільствознавства за когнітивно-діяльнісним компонентом на першому та другому зрізах контрольної та експериментальної груп (%)

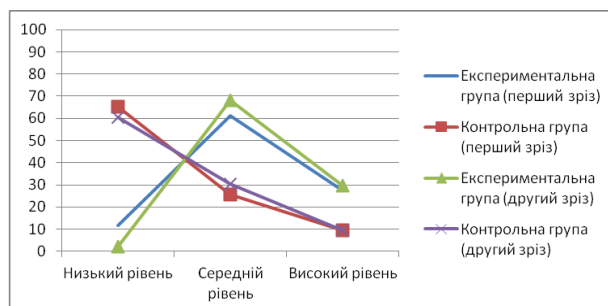

Рис. 3. Порівняльні дані рівня розвитку ІК-компетентності вчителів історії та суспільствознавства за творчо-проектувальним компонентом на першому та другому зрізах контрольної та експериментальної груп (%)

Представлений аналіз і статистична обробка отриманих під час формувального етапу експерименту даних другого зрізу розвитку компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності в контрольній групі дозволяє зробити висновок про те, що в міжкурсовий період у більшості слухачів знижується рівень інформаційно-комунікаційної компетентності та мотивація до використання ІКТ у професійній діяльності. З метою виявлення причин таких змін було проведено додаткове тестування вчителів контрольної групи. У результаті обробки отриманих даних було встановлено основні причини погіршення показників розвитку структурних компонентів:

- отримані в ході курсової підготовки знання і навички не використовуються вчителями у професійній діяльності;
- у разі виникнення ускладнень, пов'язаних із застосуванням ІКТ у педагогічній діяльності, учителі не отримували своєчасної методичної допомоги;
- недостатня інформованість слухачів про способи і прийоми проектування своєї діяльності, спрямованої на підвищення рівня інформаційно-комунікаційної компетентності;

• протягом півроку вчителі жодним чином не підвищували свій рівень інформаційно-комунікаційної компетентності.

Підтвердження достовірності експериментальних даних здійснювалося за Т-критерем Вілкоксона та критерію U Манна-Уїтні [2]. Отримані значення $U_{емп}$ для контрольної та експериментальної груп за показниками структурних компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів після другого зрізу свідчать, що обраховані значення $U_{емп}$ по кожному компоненту інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя менше $U_{кр}$, тобто ми можемо стверджувати, що між контрольною та експериментальною групами існують статистично значущі відмінності за рівнями розвитку всіх компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя історії та суспільствознавства.

Використовуючи коефіцієнт вагомості кожного компонента інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства, а також сукупність проявів кожного показника, ми підраховали рівневий розподіл розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів історії та суспільствознавства. Щоб з'ясувати відсоткові відношення, рівневий показник кожного показника окремо для експериментальної та контрольної груп помножено на коефіцієнт вагомості цього показника. Результати щодо рівня розвитку інформаційної компетентності за кожним із визначених компонентів наочно демонструє рис. 4.

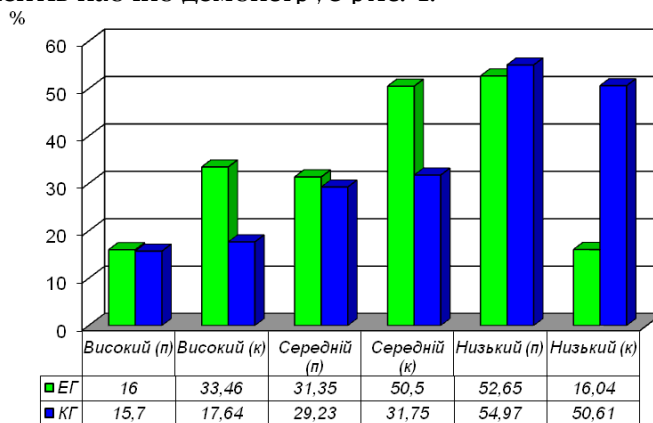

Рис. 4. Динаміка розвитку ІК-компетентності вчителів історії і суспільствознавства (усереднені дані формувального етапу експерименту)

Поданий аналіз отриманих у ході формувального експерименту даних дозволяє зробити висновок про те, що більшість вчителів експериментальної порівняно з контрольною групою показали більш високий рівень розвитку компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності. Виявлена тенденція зниження показників рівнів розвитку компонентів інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів у контрольній групі після піврічної діяльності педагогів підтверджує гіпотезу про необхідність організації мережевої взаємодії педагогів у системі підвищення кваліфікації.

Таким чином, кількісна математична і статистична обробка результатів експерименту дозволила довести, що процес розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя історії та суспільствознавства з використанням запропонованої моделі дає найбільш високі результати. Підготовка педагогів до використання ІКТ у професійній діяльності за традиційними формами навчання в системі післядипломної освіти дає менш значні результати.

У подальших дослідженнях доцільно визначити шляхи найбільш ефективного впровадження вищезазваної моделі в систему післядипломної освіти України.

Література:

1. Краевский В. В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах / В. В. Краевский, А. В. Хуторской // Педагогика. – 2003. – № 2. – С. 3-10.
2. Кутейников А. Н. Математические методы в психологии: [учебное пособие] / А. Н. Кутейников. – СПб. : Речь, 2008. – 172 с.
3. Педагогика: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / [В. А. Слостенін, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов]; под ред. В. А. Слостеніна. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.
4. Пуцов В. Теоретичні основи розвитку післядипломної освіти як невід'ємної складової неперервної освіти / В. Пуцов // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – № 2. – С. 7-11.

Подлиняева О.А.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ЭФФЕКТИВНОСТИ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ ИСТОРИИ И ОБЩЕСТВОВЕДЕНИЯ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье представлены результаты экспериментального исследования эффективности развития информационно-коммуникационной компетентности учителей истории и обществоведения в последипломном образовании. В процессе проведенной опытно-экспериментальной работы была разработана, апробирована и проверена модель развития информационно-коммуникационной компетентности учителей истории и обществоведения на основе сетевого взаимодействия педагогов. Предложенная модель предполагает наличие четкой научно обоснованной цели, соблюдение благоприятных педагогических условий, взаимосвязь курсового и межкурсового (сетевого) этапов и результата.

Ключевые слова: экспериментальное исследование, контрольная группа, экспериментальная группа, информационно-коммуникационная компетентность, мотивационно-ценностный компонент, когнитивно-деятельностный компонент, творчески проектировочный компонент, ИКТ, последипломное образование.

Podlinayeva O.A.

EXPERIMENTAL VERIFICATION OF EFFECTIVENESS OF DEVELOPMENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCE OF TEACHERS OF HISTORY AND SOCIAL SCIENCE IN SYSTEM OF POSTGRADUATE EDUCATION

The article presented the results of experimental researches of effectiveness of development of information-communication competence of teachers of history and social science postgraduate education. In the process of developing and experimental work it was developed, tested and proved the model of development of information-communication competence of teachers of history and social science through network of teachers. The proposed model assumes that there is a clear evidently-based targets, enabled to compliance with pedagogical conditions, relationships between treatment courses and course (network) stages and results. The article proposed a definition of structure and components of network interaction of teachers and forms and methods of their effective activities aimed to form information and communication competence. It concerns the use of ICT in teacher's professional activity to improve the efficiency of educational process and optimization of pedagogical work. Creating optimal conditions for the teacher as the subject of adaptation is only possible when we use innovation of information. Successful mastering of information community technologies by concrete teacher depends on understanding him/her situation how to work and whether all possible or necessary methods would be adapted. To form and to maintain a certain level of information competence of teachers is necessary to organize their continuing training which is a part of integral educational process aimed to train professionals able to use effectively the mechanisms of information and communication technologies, to solve practical problems of the profession.

Key words: experimental research, control group, experimental group, information and communication competence, motivational-valuable component values, cognitive-activity component creatively projecting component, ICT, postgraduate education.

Рецензент: Кузьменко В.В.